

36203

QUOD FELIX FAUSTUMQUE SIT!

Decreto & Autoritate

Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi que

Uictorum Ordinis, in perantiqua ac famigeratissima Academia Electorali Palatina Disputationem

De

MENDICANTIBUS

VALIDIS,

MODERANTE

VIRO EXCELLENTISSIMO CONSULTISSIMO Q;

DN. GEORGIO GISBERTO

GLÖCKNER,

J. U. D. & Antecessore ordinario Aca-

demiæ Procancellario, p. t. Facultatis Juridi-

cæ Decano Spectatissimo, Fautore nunquam

non observando,

Pro summis in utroq; jure honoribus, immunita-

tibus ac Doctoralibus insigniis rite & legitime

obtinendis.

Publico & placido eruditorum examini submittit

ZACHARIAS CRAMERUS, Sedino Pomer.

Ad Diem Januar. 1672.

HEIDELBERGÆ,

Typis JOH. CHRISTIANI WALTERI, Acad. Typogr.

iss. jur. civ.
343,2

Z. 14.

1712

1314

1712

1712

1712

I. N. D. J. C. S. N.

P R O O E M I U M.

Summa miseria est, esse mendicum l. fin. in pr. Cod. qui bonced. poss. & paupertate importunâ premi nihil importabilius, cum nunquam felix sibi pauper habeatur. Senec. in Her. quisque festinat ad divitias, quisque præpropera opum accumulationi inhiat, omnibus odiosa est paupertas.

Nemo sane, si vir sit ad unguem factus, hanc amabit, sed illud unum studebit, eoque omnia sua liberalium disciplinarum studia diriget, ut relicta paupertate ditescat: hoc assecutus, præclare secum actum putabit. Nec hodie hoc primum videmus, jam olim apud Philosophos exosa erat paupertas, & plerique summum bonum in divitiis ponebant. Quisquis, inquit Philosophus Syracusanorum clarissimus Philemo, qui in paupertate vivit, anguste ac tenuiter vivit. Inopia enim prompta est in perpetrando malis, & vir inops solitarius est. Divinus, ut à Cicerone vocatur, ille Sophocles paupertatem non parvam ægritudinem possidentibus esse dixit. Alcaeus, poeta ille nobilis Lyricus, hujus vestigiis insistentium

A 2

tum

rum quiddam paupertatem esse & malum intolerabile, affirmabat. Euripides alias *μισογυνὴς*, quia mulieres odio prosequeretur, dictus sic exclamat: o misera paupertas! o malum infensissimum, nullum extat paupertatis templum odiosissimæ Deæ. Quapropter in hac sententiâ, Theognis non dicere erubescere: Oportet fugiendo paupertatem vel in pontum se dare præcipitem, vel ab excelsis rupibus cadere, cum semper solutio molestæ paupertatis sit quaerenda. Non immorabor diutius ab antiquis Philosophis odium paupertatis deducere; Neque multa, quomodo in Jure nostro noceat paupertas, in medium proferam, cum notum sit pauperem debitorem suspectum haberi l. 31. ff. d. reb. auth. jud. Nocet paupertas quoque in adoptionibus faciendis l. 17. ff. de adopt. in actione de dolo proponenda l. 11. ff. d. dolo, in accusationibus l. 10. d. accusat. in transactionibus alimentorum l. 8. §. 11. d. transact. in fructuum sequestratione l. 2. in pr. qui satisd. cog. & in pluribus aliis casibus; Sed ad aetatem, ad seculum moresq; nostros me accingam. Satyricon illud hodie à plurimis cantatur; Virtus sine pecunia nihil valet, &

Ovid. in
Eleg.

Curia pauperibus clausa est, dat census honores,
Inde gravis Judex, inde severus eques.

Ita ut in Theognidis sententiam descendendum ferè videatur, in-
quientis: Obnubilantur perniciose paupertate virtutes, mens ho-
minisque corpus dedecore afficitur; negligitur pauper, co-
litur dives, & paupertate astrictus neque dicere, neque
facere quicquam potest, sed vineta ei lingua est. Con-
templare, quaeso, quanti pretii pauper habetur, quam res sit
abjectissima inopem esse. Non audebit miser pauper in consor-
tium divitum, vix in conspectum eorum venire, & si ipsi
forte:

§(5)§

forte contigit, taceat; aut si aliquid profert, risu excipietur, quamvis sapientissime dixerit. Vestitus non virtus, pecunia non sapientia estimatur. Quis te respiciet, quis Te salutantem resalutabit, si vili & abjecto vestitu incedes? Mitra, non doctrina virum te faciet. E contra si mollis ac insignis vestitus tibi erit, quamvis finum tegat purpura, pecunia divitiisq; abundabis, Deum te extollent, ac honorem, antequam ipsos videbis, voto majorem exhibebunt. Quicquid loqueris, oracula erunt, locum ubique superiorem occupabis, omnes tuam amicitiam, omnes tuam conversationem ambient. Tanta est felicitas divitum, tanta miseria pauperum. Quid igitur faciendum, an cum Philosopho Theognide ad fugiendam paupertatem dabimus nos precipites in pontum, aut ab excelsis rupibus corpora nostra proiciemus? Uti minus Christianum hoc est, ita & abominandum. Paupertatem nemo sapientum malam judicabit, neque in malorum sorte numerabit, Ambros. in Hexam. in tractat. primi diei relata in cane illa cavenda 6. caus. 15. quæst. 1. quin potius omni tempore à multis prudentibus, ingentibus divitiarum cumulis longe antehabita fuisse, Author est asylum illud Juris & doctrinae legalis thesaurus Papinianus, laudatus à Justiniano Imperatore acutissimi ingenii Vir, & merito ante alios excellens in l. 30. C. de fideicommiss. quando in l. 8. ff. de vacat. & excusat. mun. §. 4. in hæcce prorumpit verba: Verè Philosophantes pecuniam contemnunt, cujus retinendæ cupidine fictam adseverationem detegunt. Contradicant licet multi Philosophi favori paupertatis, plurimi tamen defendunt. Epicætetus Philosophus Stoicus, tanti estimatus, ut Lucerna ejus fictilis tribus drachmarum millibus venisse scribatur, sapienter dixit: Examina te ipsum, mi homo, utrum malis ditescere, an beari? quod si divitias velis,

A 3,

rem:

Gell. l. 17
c. 19.

rem neque bonam scias , nec omnino in te sitam esse : si vero beati , id & bonum est , & penes te : opus enim fortuna ad tempus dat commodato ; beatitudo autem à nostra voluntate procedit. Cum igitur in pauperate sis natus , quid studes ditescere , & non potius in ea conditione manere ac feliciter agere. *Antiphon orator & dux Atheniensium* , quo neminem melius oravisse causam capitis , cum sese ipse defenderit , dicit Thucydides l. 8. paupertas , inquit , morum Magistra est , omniaq; reddit dulcia. *Et quid multa de Philosophis ? Paupertatem favorabilem & non modo à Deo ipso , sed legibus civilibus privilegiatam esse manifestissimum est.* Nemo facere debet violentiam pauperi , neque contere egenum in porta , quia Dominus iudicat causam ejus , & configit eos , qui affligerunt animam ejus , Prov. 20. & cap. 21. qui obturat aurem suam , ne audiat clamorem pauperis , & ipse clamabit & non exaudietur , Psal. 9. Factus est dominus refugium pauperi , & adiutor in opportunitatibus , & in tribulatione. it. Psal. 11. in pauperes respiciunt oculi ejus. *Alia loca sacra pratero. Non minorem favorem sentit paupertas in legibus civilibus , quae omnia hic allegare nec opera pretium , nec hujus loci ac temporis est.* Passim per universum jus magnâ curâ nec minus copiosa largitate pauperibus & inopia laborantibus anxie prospicitur. Videatur inter alios Cornelius Benincasius , qui integrum de eorum privilegiis conscripsit tractatum. Haec privilegia autem non ad omnes mendicantes , qui se pauperes simulant , aut fingunt , extendenda esse videmus ex l. unic. C. de mendicantibus validis. Reperies enim ubique tot impostores , tot otiosos erroneos , qui veris pauperibus eleemosynas praeipiunt , ut difficile saepius sit dignoscere , in quibus beneficia tua colloques. Ut igitur huius malo aliqua ex parte obviam eatur , veri mendicantes à falsis separentur , ductu d. l. unica congeffi sequentia , distincta in Capita quatuor , quorum est

CA-

C A P U T I.

Quinam validorum mendicantium
nomen mereantur.

Aphorism. I.

Non omnem mendicantem pro vero mendi-
cante habendum, experientia satis superque e-
docuit: plerumq; mendicos invenies men-
daces. Tot ubique locorum hodie exau-
diuntur pauperum querelæ, tot in publi-
cum prodeuntes deprehenduntur erronei,
corpore validi, artium ignari, & blando tantum juxta
ac turpissimo otio summopere indulgentes, ut vix gradum
eas, quin assiduis vociferationibus te prosequantur.

I I.

Inficias ire quidem nequimus, Deum & pauperem
& divitem fecisse, neque æqualiter vitæ subsidia distri-
buisse. Te forsan affluentem & abundantem, alium
autem egenum effecit, tibi experimenta benignitatis suæ
conferendo, alium verò per virtutem patientiæ coronando.
Sed introducta paupertate noluit Deus introduci etiam negli-
gentiam aut segnitiam hominum. Dixit enim *in sudore vul-
tus tui vesceris pane tuo*, Genes. cap. 3. *Nascitur homo ad labo-
rem,*

rem, ut avis ad volatum: adeoque in prima statim creatione divina Majestas hominem tribus ornavit praesidiis, Ingenio ad inventionem necessariorum, sermone ad auxilium, manibus ad perfectionem omnium eorum, quae vel ingenio excogitasset, vel sermone ab aliis didicisset. *Hier. Cardan. lib. II.*

III.

I. *Opifices.* Haud minimus numerus tibi occurret sese profitentium fabros: ast si eorum praetensas artes exploratas habueris, reperies illos fraudum scilicet & nequitiae architectos: Sutores atque sarcinatores; sutelarum nimirum ac velamentorum otii. His nomen validorum mendicantium applicari nemo sanus dubitat; quia ex industria suae artis bona corporis habitudine praediti victum quaerere, non vero aliorum damno impinguescere deberent. *Reinh. König in theatr. polit. part. 2. c. 10. n. 47.*

IV.

2. *Vagabundi.* Hos sequi solent, qui mundum per vagantur, nec habent alicubi certum domicilium, in quo habitent. Proprio nomine Vagabundi *Landstreiffer* dicti *Jul. Clar. in pract. crim. quest. 3. vers. sed hic quaeso*: propterea maximo odio in Jure nostro laborant hi Vagabundi; Quibus scilicet nulla in Provinciis certa est habitationis sedes, quique quotidie per varias civitates oberrant, nec firmum domicilium, vel mansionem ullibi habent. *Peguer. Decis. 3. num. 9. & 14.* Hi ubilibet locorum, & ubicunque reperiuntur, conveniri ac puniri queunt. *Plot. cons. 133. num. 14. Grammat. decis. 76. num. 9. Clar. in pract. crim. quest. 3. vers. ceterum. Caepoll. cons. crim. 58. num. 23 Boss. tit. de form. comp. numero 70. Ruin. consil. 18. num. 3. lib. 4. in civilibus atque criminalibus pro testibus idoneis non admittuntur. Dict. Peguer. des. 3. num.*

num. 10. &c. Matrimonium illis contrahere non licet, nisi servatis, quæ habentur in summi *Silvest. de Prier. in verb. Matrimonium num. 7. vers. quartum.* Et melius in concilio Tridentino *sess. 24. cap. 7.* ubi sequentia habentur. Multi sunt, qui vagantur, & incertas sedes habent, & ut improbi sunt ingenii, primâ uxore relictâ, aliam & plerumque plures, illa vivente, diversis in locis ducunt: cui morbo cupiens sancta Synodus occurrere, omnes ad quos spectat, paterne monet, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium facile recipiant: Magistratus enim seculares hortatur, ut eos severe coërceant; Parochis autem præcepit, ne illorum matrimoniis intersint, nisi diligentem inquisitionem fecerint, & re ad ordinarium delatâ, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint. *Pet. Nicol. Mozz. de contr. tit. de met. quest. qui possent. contrah. matrim. num. 23.*

V.

Non incommode quæri potest, utrum banniti merito dicantur Vagabundi, & an disposita in Vagabundis, etiam in bannitis disposita censeantur? Et quamvis prima fronte videatur pro affirmativa pugnari *l. 17. §. 1. ff. de pæn. l. 1. §. 2. & 3. de legat. 3.* quia sine civitate & domicilio esse videntur. Negativam tamen veriore judico, quia nempe quis ex solo banno non efficitur vagabundus, in alia enim civitate domicilium habere potest. Alias si sine certa habitatione per mundum vagaretur, tum utique habendus esset pro vagabundo. *l. clarus quest. 39. vers. fui interrogatus. Alber. in Tract. de stat. part. 4. quest. 80. vs. item quero.*

VI.

Vagabundis quoque non eximo milites circumforaneos,

B

neos,

neos, vagos, colluviatenus sese colligentes, absque certo duce grassantes, vicatim & ostiatim oberrantes. Catharmata illa ac nebulones, qui in plateis & viis passim spaciantur, in pagis hinc inde vagantur, sub prætextu militiæ miseros rusticos exlugunt, illorum anseres & gallinas furantur, ab iis stipendium vel victum illicitè colligunt, vel invitis injustè extorquent, ut videantur planetæ illi terrestres, qui recta rusticorum, non bella sequuntur, & nulli domino serviunt: Germanicè *Rottierer* / *Gast* vnd *Herzenlose Knechte* / *Hünerefänger* vnd *Freybeuter* / qui militare dicuntur, sicut *catulus in sylvis*: *Bald. in l. 1. in fin. C. qui bon. ced. poss.* Quorum latera claudunt, qui olim manus pendulas habebant ex stapede ad rapinas, *Heckensreuter* / *Heckensfischer* / *Staudenreuter* / die sich auff dem *Stegreiff* nehren. *vid. Knipschild. de fidecommis. cap. 8. n. 467. & sequ. Bocer. de quest. & tortur. pag. 337. Reichs Abschied de Anno 1555. §. Vnd damit angeregte Polickey. Anno 1577. Tit. 7. von den Herzent. vnd Gart. Item Chur Pfalz Land Rechte Tit. von Bettlern vnd Landstreichern 16. Fol. 22. §.* Gleiches gestalt sollen auch / *re. Nec hic excipio milites veteranos, qui in bello pro patriâ stipendia meruere honestamque missionem impetravere, nisi claudi, cæci, debiles, corporeque mutilati reversi fuerint.*

V I I.

3.
Schola-
res. Illos excipiunt sic dicti Scholares, vulgari Idioma-
te *Vaganten*. Qui peregrinationis titulo vel sub alio fucato prætextu per regiones & provincias per multos annos divagantur, summamque sæpius honestis molestiam creant. Hi homines non amore doctriæ, sed scientiæ ac literarum odio servitiorumque impatientia oberrant, non ut addiscant,

verum

§ (II) §

verum ut semel, maximo labore summisq; impensis memoriae mandata perdant, mendaciis, fraudibus, variisque artibus nummulos corradant, eosque vix acquisitos intrabernis ac popinis turpiter consumant. Quis hos validorum mendicantium numero eximeret?

VIII.

Verum obiiciet mihi nonnullus haud incongruè, cunctis mortalibus, præprimis scholaribus, quorum scientia totus illuminatur mundus *Auth. Cod. ne filius pro patre*, alimenta non sunt deneganda, quia non vivitur vento *l. 2. in fin. C. de alim. pupill. præst.* Nec magnos progressus in studiis facere possunt scholares, curâ victus & amictus præpediti; pecunia, ut vulgo clamant, omnium rerum agendarum nervus est, quidni & studiorum? Sed unde pauperculis Scholaribus subsidia, si res fuerit angusta domi, & tu stipem ostiatim illos acquirere prohibueris? Non diffiteor in quibusdam locis quotidie hoc accidere, ut pannosi & laceri quidam Scholares ad divitum aedes stipem & viatica emendicantes de lacrimabili studiorum conditione graviter conquerantur. Verum enimvero hic modus studiorum sumptus colligendi, ut miserabilis, ita plerumque inutilis. Alia subministrari possunt remedia, uti infra monstrabimus, quibus strenuis literarum cultoribus subveniatur. Animus, quem altioribus patere cogitationibus deceret, à Musis ac literis redderetur sic fere alienus; quin & ad otia atque inde provenientes turpitudines assuetà oberrandi consuetudine foret promptissimus.

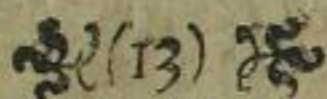
IX.

Et quod palmarium est, exigua vel plane nulla spes in illis erroneis Scholaribus apparet, ut aliquando ad meliorem frugem redirent. Sæpe experimur, quomodo ple-

rumq; emendicatis, vel plane fictis commendatitiarum diploma-
tibus, libris memorialibus, seu Albis amicorum, vulgo vocant
Stam-Bücher/muniti, eruditorum examina subterfugere non
erubescunt. Proferunt ore vel scriptis consuetas suas mendi-
candi formulas, præter istas vix tria verba respondere no-
runt, ac magis muti, quam pisces decedunt. Alii hone-
stiori quasi specie incedunt, testudine aut pandurâ
quadam instructi, ac hymnos, quos in Scholis trivialibus
olim addidicerunt, interdum vetustate ipsa antiquiores can-
tando bonorum fores obsident, ne viaticum gratis repor-
tent. Omnes hi, qualem qualem etiam gerant titulum, ve-
luti inutilia Reipubl. literariæ pecora, favore ullo indigni, or-
dine invalidorum mendicantium meritò excluduntur, cum
raro emendando vitam, utilem Reipubl. operam navare so-
leant, imò quos mendicitate pertœsos desperatio tandem
in milites, Monachos, Agyrtas aut Scenicos convertit.

X.

4. Hujus farinae homines judico & illos, qui sub ali-
Religiosi. qua religionis simulatione alimenta inertia quærunt, vocan-
tur *fratres mendicantes*, quasi nihil proprium ipsis habere
liceat. Et quamvis omnes religiosi, qui vivunt ex
eleemosynis, secundum etymologiam vocabuli, possint dici
pauperes & miseri mendicantes; illorum tamen, qui ab initio
hoc sibi nomen vendicârunt, varii ordines recensentur, ab
Emanuel. Roderico in comp. quest. regul. verb. ordo. f. 308.
Quorum quidam regias opes possident, principumque pala-
tia passim inhabitant, ac plus vicies centena aureorum mil-
lia quotannis ex vectigalibus suorum collegiorum perci-
piunt. *Matth. Sutlivius d. monach. instit. cap. 21.* Hi nimi-
rum sunt illi pauperes, qui dum se nihil habere simulant,
omnia possident, ut testatur *Crantzius Metrop. lib. 7. c. 42.*

X I.

Neque votum paupertatis illos excusat, quum expresse sit prohibitum, ne sit mendicus in populo, *Deut. 15. vers. 4.* Nec exemplum Christi imitantur, qui pecuniam ab aliis oblatam non devovebat, aut abjurabat, sed in loculis reponebat. *Matth. 26. 9. Job. 13. vers. 29.* sicuti quoq; Apostoli pecuniâ emebant vitæ necessaria, *Johan. 4. vers. 8.* Sed hodiernorum alia mens, alius finis veterum est; Veteres bona sua distribuebant pauperibus; hodierni an idem faciant, dubito. vid. *Hier. in epist. ad Heliod. & Cassian. lib. 4. de institut. Monach. cap. 4.*

X I I.

Quicquid sit præensum paupertatis votum, meram credo illusionem. Aut enim pauperes sunt, qui votum illud faciunt, & sic stolide vovent id, quod jam sunt; aut divites, & sic fiunt hypocritæ, quia bona sua destinant monasteriis, ut inde absque ulla sollicitudine vitam otiosam transigant. Hi mendicantes, licet penum & cellam suam ex missis, donationibus, confessionibus, & aliis mille artibus repleant, paupertatem tamen omnes vovent. Alit eos quandoque Ecclesia divites, quos tenuit mundus antea mendicos.

X I I I.

Illaudabilem igitur horum mendicitatem in terris protestantium haberi, omni caret dubio: eos igitur validorum mendicantium gregi accensentes à veritatis tramite haud aberrabimus. Idem ferre iudicium licet de iis, qui sub prætextu singularis devotionis in peregrinantium habitu otiosè divagantur, quos vulgo *Wallfarths-Brüder* appellant. De his, & quæ ad harum peregrinationum materiam

spectant, vide *Johan. Pitsum de peregrinatione libros septem Bisseldorpii Anno 1604. in 12. impress.* addas quoque omnino *Le Pelerin de Lorette. R.P. Ludovici Richeom.* ubi materia hujusmodi devotionis ritusque peregrinantium ex professo & fundamentaliter, nervose quidem, sed non sine maxima superstitione tractantur.

XIV.

6. *Moniales.* In hac classe pono & *Moniales* illas mendicantes, *die Bettel-Nonnen.* Putant quidem nonnulli legem nostram unicam *de valid. mendic.* de masculis tantum loqui, verum eam ad utrumque sexum extendi nemo dubitabit. Otium quippe ac mendicitas in quovis sexu turpis, Reipubl. pernicioſa, multorumque malorum fomes, ac propterea legibus coercenda est. *Fritschius ad. h. l. c. 8. §. 13. 14.*

XV.

7. *Exules* Sæpe videmus quoque hodie ostiatim eleemosynam petere quosdam sese ob Evangelii confessionem exules fa- propter ctos conquerentes; sed sub pallio veritatis plerumque ob- religio. tegunt fraudem, sæpiusque ipsi nesciunt, cui religioni ad- nem. dicti sint. In hos diligenter inquirendum, & à veris, qui in numero validorum mendicantium minime habendi, exulibus probè dignoscendi, ne ut validi mendicantes exilium fingentes dignioribus præripiant eleemosynas.

XVI.

8. *Cingari.* Ultimo loco pono *Cingaros* seu *Saracenos*, quos Germani *Ziegeuner* / Itali *Cinganos*, Galli *Egyptiens ou diseurs de bonne aventure*, Hispani *Gitanos* appellant, genus hominum vagum ac plane inutile,

*Quos aliena juvant, propriis habitare molestum
Fastidit patrium non nisi nosse solum.*

Mul-

§(15)§

Multos video anxios de eorum origine, verum cum in tanta opinionum varietate certi quid vix asserere possim, parum illius sollicitus hic ero, sed litem aliis dirimendam relinquam. Sufficit experientiam in superiore tricennali bello non sine ingenti rei familiaris detrimento nos edocuisse, Cingaros nihil aliud esse, quam manipulum validorum mendicantium, & colluviem otiosorum furum è variis nationibus non ita, uti volunt, remotis, sed vicinis collectam, qui extra civitates, in agris, in triviis tentoria erigentes proditionibus, latrocinis, compilationibus clanculariis, subreptionibus, deceptionibus, permutationibus ac chiromanticis artibus se sustentant. *Friedl. in medull. Theol. loco de Magistr. polit. qu. II. Christoph. Besold. thes. pract. vox Ziegeuner. Item ad eandem vocem Speidel. in Specul. jurid. polit.* Imo maximam eorum partem Germanos esse, multi multis deprehendere indiciis. Ex Ægypto se esse quidem constanter mentiuntur, extorresque domo à superis cogi; majorum delicta, qui Deiparam Virginem cum puero Jesu hospicio excipere recusarint, septem annorum exilio expiare: alioquin calamitatem & sterilitatem omnino præsto esse, impudenter fingunt. Sed aliter se rem habere, quotidie experimur.

XVII.

Hujusmodi fucorum ignavorum examina dicuntur in libro quodam veteri Italico, sive Itinerario ad Jerusalem L. 5. esse posterum Caini, vagi & extorres propter ipsius peccatum: quod tamen absurdum, cum omnes illi perierint in diluvio universalis. Notabiliora qui scire desiderat de hisce hominibus adeat *Camer. cent. 1. cap. 17. cent. 2. cap. 75. Schönborn, 3. polit. 16. Limn. I. P. l. 9. cap. 1. n. 161. & sequ. Zeil. cent. 1. Ep. pag. 414. sequ. diff. I. Cl. Ruperti ad Val. Maxim. l. 2.*

l. 2.

-l. 2. cap. 6. it. Polyd. Virg. de rer. invent. fol. pen. & plures alios.

XVIII.

Hæc ignava pecora & inutilia terræ pondera ambabus quod dicitur manibus Mendicantium validorum ordini adscribimus, & rectissimè jam dudum ante centum & sexaginta annos publicis Imperii nostri legibus prospectum est, ut Cingari nusquam securitate gaudeant, sed ad Garamantas & Indos removeantur. Recess. Imperii de A. 1500. in Comit. Aug. habitis. & de A. 1530. item de A. 1544. & ordinat. polit. Franckfort. de Anno 1576. sub tit. 28. Cum quibus coincidit Chur-Pfalz L. S. Tit. von Zigeunern. fol. 84. Nachdem den Zigeunern / darumb daß sie für Außspäher / Rundschaffter / vnd Berräther der Christenheit gehalten / auch mit Heydnischer Abgötterey / vnd andern vnchristlichen Lastern kündlich behafftet seynd / hiebevör auff mehrmahls gehaltenen Reichs-Versammlungen des Heil. Reichs teutscher Nation gänzlich verboten worden / davon dann insonderheit die offte angeregte / jüngst in Anno Sieben vnd Siebenzig zu Franckfurt erneuerte Reichs-Policey-Ordnung klare vorsehung ordnet / 26. Sic quoque ejusmodi Cingari in ducatu Würtembergico non feruntur, & quidem ideo, quia olim ducem Eberhardum, uti refert Crus. Annal. Suevic. part. 3. fol. 426. Sultano prodiderunt. Pari ratione ante aliquot annos pulsi sunt Galliâ vid. Mercure François tom. 2. fol. 318. Nihilominus, licet toties de non tolerandis in imperio Cingaribus unanimo ordinum placito severe edictum fuerit, attamen Germaniam perniciosissimis hisce hominibus in hunc usque diem non esse purgatam quotidiana edocemur experientia.

XIX.

(17)

XIX.

Dantur adhuc alii quos sub titulo otiosorum mendicantium referre possem, sed brevitatis ratione habita istorum enarrationem supersedeo. Sufficit potiores cognovisse. Introducemus enim insequenti capite fraudes eorum, & sub hisce videbimus aliud deperditissimorum genus. Nunc superest ut horum, quo eo melius cognoscantur, otiosorum mendicantium demus descriptionem.

XX.

Et, uti post Accursium in *l. nostra unica C. de valid. mendic. Jacob. Menochius & l. C. lib. 2. cent. 6. cas. 532. n. 6. item Perez. in d. l. un. n. 1.* explicant, ex ore ipsorum illos validos judico esse mendicantes, qui nulla infirmitate corporis inducti ostiatim aut per plateas publice mendicant, & ex alieno vivere, quam propriis laboribus & industria sibi vitium querere malunt. Clariorem dat Peguera *quest. crim. 4. n. 6. qui se gerunt, quasi non haberent artem, cum habeant; qui se fingunt debiles, cum sint fortes, quia nolunt laborare, sed mendicando sine labore vivere.*

XXI.

Jure quidem non definitum est, neque facile defini potuit, quinam sint debiles & infirmi. Ab æqualitate personæ hoc dependet, ac judicis arbitrio semper relinquendum *Menoch. d. l. n. 3.* ita etiam, qui validorum mendicantium numero sint habendi, solius Magistratus æstimare debet prudentia *arg. l. i. §. ult. ff. de jur. delib.*

XXII.

Sed unde arbitrium illud judicis? An ex sola conjectura atque imaginatione validum atque invalidum dignoscere potest? vix credo; sed oculari potius inspectione, quæ necessaria est, ut præcedat. *l. un. h.* Exploretur in singulis in-

C

regri-

regritas corporum, & robur annorum *C. de val. mend. Novell. 80. cap. 5.* Inspiciatur corporum eorum Status, qualis is est: Ex inspectione corporis potest comprehendi sanitas vel infirmitas. *Joh. à Platea ad d. l. un. n. 2.*

X X I I I.

Nec judici turpis sit talis inspectio, quamvis hoc velle videatur *Imp. Just. in §. 1. instit. quib. mod. tut. fin.* Cum judex hominis quidem facie diligenter inspectâ, externaque membrorum qualitate, non semper certus esse poterit de prætenso corporis vitio. Quoties accidit ut mendici membrum aliquod corporis fractum, vitiosum, vel debile simulent; quis nescit, quam egregiè otiosam mendicitatem palliare satagant? Variis artibus ac technis, uti mox audiemus, mendicantes sese elumbos, ulcerosos, scabiosos, mutos, claudos aliâve corporis parte mutilos ac invalidos ostendere didicerunt. Hisce casibus judex validitatem membrorum, aut corporis sanitatem aliter judicare nequit, nisi detractis vestibus & sublatis fasciis probè membra inspiciat & corpus contrectet. Et si vitium corporis esset latens, nec in oculos hominum incurrens, medicorum judicio standum securius erit, cum in ejusmodi rebus dubiis eorum sententiam Jcti sequantur. *l. 12. de stat. hom.*

X X I V.

Non incommode quæri posset, an nobilitatis vel dignitatis mendicantium ratio aliqua esset habenda? Imperatores quidem in sæpius laudata constitutione tam ingenuè natos, quam servilis conditionis homines ab otiosa mendicitate repellunt: Quòd tamen nobiliores, vel in aliquo dignitatis gradu constituti à Magistratu hujus sanctionis vinculo rectè eximantur, facile quis persuaserit. *Fritschius. c. 3. §. 15.*
in

in tract. ad l. h. un. Tantum de primo Capite sequitur
jam

C A P U T II.

Quibus technis & fraudibus utantur Mendici, deque eorum coercitione.

Aphorism. I.

Variis versutiæ artibus homines decipi, nemo sanus negabit, neque credo ullum inter homines vivere, qui conversando illæsus evaserit. Quis homo enim hominem non decipit? Fides ubivis terrarum exulat, regnat fraus, ac calliditas dominatur. Non tanto studio neque tot laqueis venatores aut aucupes feras ac volucres captant, quot versuti homines alios quosque simpliciores. Monstrantur digito fraudum Magistri, & ille prudentior judicatur, qui peritior est fallendi. Si unquam hæc vera fuerunt, præsentis ætate verissima videmus, ac meliora vix speranda testatur Lyricorum Princeps Horatius, dum in libr. 3. Carm. od. 6. sic canit.

*Damnosa quid non imminuit dies?
Ætas parentum peior avis tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosorem.*

Nullum autem impostorum genus fraudi majorem operam dare mendicantibus, mihi persuasum habeo. Superant omnes calliditate, & innumerabiles sibi excogitare artes ad emungendos misericordiâ homines, quæque adeo frequentes sunt, ut si eas in memoriam revocemus, meritò cum *Jodoco Damhoudero in prax. rerum crim. cap. 110. n. 57.* doleamus, sacrosanctam hanc legem unicam *d. val. mend.* tam neglectam, atque adeo poenè jacere sepultam, neque diligentius revocari in usum. Quod si namque fieret, non tot nebulones otiosos, non tot scelerosos impostores alerent passim regiones, neque tot committerentur flagitia.

III

Adorientur te mendici pannosi, squalidi, gemebundi ac plorabundi, gestibus, voce, verbis, eleemosynam à te petent, ut inde misertus aliquid ipsis largiaris; jovemque lapidem jurares, illos mala latentia vera prædicasse. Ast si paulò penitius faciem, brachia, pectusque inspexeris, fascias ac pannos linteos purulentos corpori detraxeris, omnia nitentia & valida invenies, nihilque aliud mali videbis, quam quod per universum corpus illorum serpsit, perque venas ac medullas ita grassatur, ut nullum ipsis sit corporis membrum, quod sese laboribus ac operis tradere valeat, unico verbo, pigrum ac desidiam reperies.

IV.

Tot stratagematibus edocti sunt, quæ nunquam effugere possis, licet sapientissimus. Optime norunt, unum omnibus non placere: Viros non delectari nugis, quibus foeminae maxime capiuntur. Aliis verbis divitem, aliis mediocri-

diocris

diocris conditionis hominem, aliis religiosum appellant. Hos per Dei amorem, illos per Dei reverentiam obsecrant. Aliis optant, aliis vovent, quod quisque maximè desiderat. Ante templa, ante fores, in plateis publice confident, ostentantes capita ulcerosa, pedes mira arte, inducto cortice, ita præparatos, ut toti gangrænâ videantur infecti. Hic malitia omnibus miserationem incutiunt, plurimis lacrimas excutiunt. Quo major deformitas apparet, eò majorem stipem à prætereuntibus efflagitant.

V.

Nonnulli ex hoc nebulonum grege ad commovenda hominum corda straminibus incumbunt, mutos assumptâ quâdam balbutie simulant, tintinnabulum alterâ manu agitant. Alii prætendunt mutilatas manus, alii tumidum ventrem ostendunt. Hic dilaniatam faciem, ille crus suum putrescens. Ad vivum quasi eos depingit Ludov. Milich. im Schreyteuffel *Theatr. Diab.* 1. fol. 283. Die Bettler pflegen mancherley betriegliche Ursachen ihres bettelns fürzuwenden / dann etliche binden ihre Schenckel oder andere Gliedmassen mit Lumpen / als ob sie lahm vnd gebrächlich wären / etliche brauchen die Klappen vnter dem schein des Aufsazes / etliche verhelen ihre Rede / klingen mit Schellen / vnd deuten als die Stummen / etliche lassen sich leiten als Blinde / etliche vnd derer sehr viel zeigen erdichtete Brieffe / als ob sie mit Brand / oder sonsten vmb ihre Nahrung kommen / oder mit der fallenden Sucht vnd andern Gebrechen beladen seyn / etliche beschädigen selbst ihre Kinder / oder wo sie sonst beschädiget seyn / wollen sie ihnen nicht helffen lassen / geben sich für Kriegs-Leute / Leutenanten auß / 2c. etliche gehen mit Leyern / Geigen vnd Gesängen vmbher / 2c. Solches alles ist eytel Diebstal / dann

Sie fressen das Brod mit Sünden / beschwären die Leute / vnd sind in den Gemeinen wie Disteln in einem Garten / oder Acker mit Frucht. *Exempla huiusce peiora, quæ hic non adducere audeo, videbis in Specul. Speidel. tit. Bettler. præprimis apud Thom. Garzon. in dem allgemeinen Schauplatz / discours. 71. item apud Conradum Agyrtam von Bellemont in seinem Hummeln oder Grillen vertreiben / cap. 5. fol. 27. & sequ.*

VI.

Horrenda sane & execrabilis parentum impietas, qui diabolica rabie inducti infontibus propriis liberis non parcunt. Bestias quâvis feritate feriores crudelitate vincunt, quum religio ipsis non sit, sanitate etiam corporis, qua nihil in vita preciosius, liberos privare, quo sic mutilati instrumenta reddantur misericordiæ.

VII.

Affirmant horum impostorum vitæ peritiores, in illis locis, ubi major numerus accrevit, uti tempore nundinarum Lipsiæ, Franckofurti, Norimbergæ, &c. fieri solet, certam ipsis esse tribum, certas leges ac statuta, quæ non minus quam Magistratuum sanctiones ac iussa transgredi periculosum sit. Caput sibi eligunt, quem Regem appellare non erubescunt, coram quo rei comparere, & sententiam audire tenentur. Huic Regi decimas præbent, ab ipso jus condendi tuguriola conducunt: Ille limites terminat, & litigantibus jus dicit. Eò dementiæ illos procedere audivi, ut de præcedentia interdum non minimas rixas commoveant, alter altero certet esse deformior, alter altero antiquior mendicus.

VIII.

Æ (23) Æ

VIII.

Non adducam hîc illos fraudis ac nequitiarum magistros, qui non simulato morbo, sed fictitiis literis, diplomatibus & sigillis onusti discurrentes integras regiones & provincias mendicando sub prætextu partim exstruendarum ecclesiarum, partim exustarum civitatum immensam quandoque colligunt vim pecuniæ. Nec mentionem faciam ex Turcicis terris advenientium, plerumque sub vinculorum ac catenarum onere, quod circa pectora portant, ferè gementium: Vestitus ac comata illorum facies horrorem hominibus incutere posset, ut liberalitatem, ad evitandos barbarorum prolixos sermones, exercere cogantur. Utrumque hoc genus uti sæpissime est audacissimum, ita & nequissimum. Discurrunt per terras, & civitates, quo explorent illarum arcana & vires. Memini aliquos hujus farinae deprehensos secum portasse plurimas & nobiliorum civitatum, munimentorum & arcium Germaniæ delineationes, locorum promptissimas descriptiones; Sed in quem finem, nisi proditionis?

IX.

Ast, si ulterius istorum ignavorum fucorum nequitiam, quâ piâ quasi fraude eleemosynas extorquere satagunt, enarrare progrederer, linum lino nectere, & è puris paleis trituram frumenti mihi facere viderer. Igitur ad horum coercionem me convertam, ne tanta malitia maneat impunita, neque, quum hâc rerum temporumque in-temperie tot oberrent,

*Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores,
Quotque Soporiferum grana papaver habet,*

men-

mendicabulorum inutilium numerus plus justo accrescat.

X.

Laudabile olim apud Gentiles institutum erat, ubi certos Censores in Republ. dabant, quibus negotium erat, ut in omnes cives summopere inquirerent, ne ullus otiosus deprehenderetur in urbe. Hi ab universa plebe otium prohibebant, quo quisque haberet negotia sua, quibus à malo publico deterreretur, ne nihil agendo male agere disceret. *Fenestella d. Magistr. Rom. Joh. Rosin. d. antiqu. Rom. Keckerm. p. 2. system. p. 1636. Conrad. Rittershus. part. 12. Novell. cap. 15.* Sic quoque Amasis Rex Ægypti legem sanxit, ut singuli quotannis apud cujusque præfecturæ præsidem profiterentur, unde viverent: qui autem hoc negligeret, aut genus vitæ præsidi approbare non posset, huic poena ultimum supplicium esset. *Herod. in Euterp. Ælian. 4. var. 1. Alex. ab Alex. 3. gen. dier. cap. 13.* Tanto odio otium prosequerentur olim boni, optime conscii, vitam humanam instar ferri esse, quod si exerceas, usu conteritur, & cum splendore quidem; si minus, rubigine exeditur: Sic homines honestè se exercendo conteruntur; si non exercentur, inertia atque torpedo plus illis detrimenti adfert, quam industria.

*Cernis ut ignarum corrumpant otia corpus,
Ut capiant vitium, ni moveantur aqua !*

X I.

Non minus utile quàm summè necessarium in Rebus nostris esset, si vestigiis gentilium, sæpissime suo exemplo nos præcuntium, insisteremus, nec Sanctio Regis Amasis ubiq; loco.

locorum neglectui haberetur, tot hominum catharmata, tot Sycophantæ ac impostores non obsiderent fores nostras, aut laborare aut segnem vitam mutare tenerentur. Igitur prudentia civilis huic malo imminenti obviamit, & ubique maximè grassanti medetur. Extat de mendicis vetus, uti putant, constitutio Caroli M. vel ex Carolingis ipsius successoribus, quam, cum alias quoque res mirabiles contineat, integram hîc inseram: *Mendici per regiones vagari non permittuntur: Suos pauperes quaque civitas alito: illis, nisi manibus operentur, nullus quidquam dato: Mangones, Vagabundi, & cotiones, qui imposturis homines ludunt, coercentur: Facinorosus oculum pro prima culpa perdit: Culpam iterans naso truncator: Tertio deprehensus capitalem pœnam luit. Nemo militia socium suum, aut quemlibet alium ad potandum invitato: Quod si quis ebrius repertus fuerit, ejectus quo ad culpam cognoscat, aquam bibito. Vid. p. Camer. cent. 2. med. hist. 64.*

XII.

Eandem ferè sententiam sequitur *Ulpianus in l. 13. d. off. prasid.* inquiens: *Congruit bono & gravi prasidi curare, ut pacata atque quieta provincia sit, quam regit, quod non difficile obtinebit, si sollicite agat, ut malis hominibus provincia careat, eosque conquirat: Nam & sacrilegos, latrones, plagarios, fures conquirere debet, & prout quisque deliquerit, in eum animadvertere, receptoresq; eorum coercere sine quibus latro diutius latere non potest. Sic Nov. 80. cap. 5. Mendicos non frustra terræ onus permittit, sed illos tradi vult operum publicorum artificibus, ad ministerium & prepositis panificantium stationum, & hortos operantibus, aliisque diversis artibus, aut operibus, in quibus valent simul quidem laborare, simul autem ali.* *Qui noluerint inservire operibus, sectantur civitate, &c.*

D

Nec

Nec longè Constitutio hæcce Justiniani à Lege Platonis discedit, qui lib. XI. ita sancit, *Nullus in civitate nostrâ Mendicus sit, quicumque verò id tentaverit, victumq; inexplebilibus precibus colligere cæperit, à rerum venalium curatoribus è Foro pellatur, ab adilibus urbe, ab agri Magistratu ex totâ regione exterminetur.* Cur autem placuerit Mendicitatem iudicio extraordinario vindicare, non difficile dictu est. Proficitur enim ab inertia, quæ sola Athenis crimen erat: Ideoque ut *Valerius Max.* ait lib. II. cap. 6. producebatur è latibris suis in forum, perinde ac delictum aliquod, fiebatq; ut facinorosa, ita erubescendæ rea culpa. Inertia porrò egestatem gignit, utrique comes furacitas, aliaque facinora, *Phocyl. in sentent.*

*Operare, ut ex propriis laboribus vivere possis,
Omnis enim vir piger de furtivis vivit manibus.*

XIII.

Imperatores Gratianus, Valens & Theodosius in nostr. l. unic. de valid. mendic. constituerunt, quod mendicus validus, si servilis esset conditionis, efficeretur servus ejus, qui inertiam mendici detegebat: Si vero mendicus ingenuus vel liber esset, colonatui adscriberetur ei, qui validum demonstrabat. Ast æquo gravior ac rigorosior hæc mendicitatis pœna videtur, *vid. Perez. h.* Hinc apud Italos jam desuisse affirmat *Menochius d. l. n. 10.* Et in Gallia eam valorem ullum habere negat *Guil. Benedict. d. loc.* ut & in Germaniâ nostra, teste experientia. Sed quid leges sine moribus vanæ proficiunt? Secundum *Plautum*: Laudamus veteres, sed nostris utimur annis. *Petr. Heig. part. 2. quest. 27. n. 16.* Qualis igitur coërcitio adhibenda? Iniquum enim est.

est paribus frui privilegiis in civitatibus otiosos cum iis, qui probe suo officio defunguntur. Severitate opus est, quia nec exemplo nec argumentis mali moventur. Neque Reipubl. tranquillitas & quies conservari potest, nisi pessimi homines poenarum metu, vel ad saniores frugem reducantur, vel pro delicti qualitate è medio tollantur, & ubi nulla severa judicia exercentur, bona ingenia corrumpuntur. *Isocr. in Auroper.* Perezium igitur ad *d. l. unic. audiamus hodie, inquit, mendicantes validi, otiosi, decoctores, qui invalidis & egenis panem præcipiunt, & res alienas gratis ut mures exedunt, jubentur quantocumque provincia excedere, ut omnino munda sit ab hujusmodi animalibus. Plat. lib. 11. de LL. si denuo unde expulsi redeant, virgis cedi vel ad triremes damnari solent in Hispaniâ & Cathaloniâ; videat. Peguer. decis. 4. Joh. à Plateâ d. l. un. n. 2. Eandem sententiam fovet *Chur-Pfalz Almosen-Ordn.* sub tit. Bettler vnd Landstr. fol. 21. & 22. S. dieses ist/ ic. verbis: Welche aber nur Landstreicher seynd / vnd auß einem Land in das andere lauffen / daheim das ihre verlassen / vnd nicht arbeiten mögen / die sollen ins Land nicht gelassen / sondern auff den Ort Ampten stracks durch vnser Ober- vnd Bunter-Amptleut / vermöge vnlängst allbereit außgegangenen Befehls zurück gewisen werden / daher sie kommen.*

XIV.

Haud contemnendum sed optimum ac Reipubl. utilissimum coërcendi modum judicarem, quem Justinianus Imperator nobis in adductâ *Novell. 80. cap. 5.* præscribit, damnationem nempe ad opeta publica, quæ olim in Romanorum republica usitatissima erat, uti videre est *ext. ff. C. de pænis.* Huic etiam sententiæ unanimiter adtipulantur politici hodierni. Besoldus *alia ratione*, dicit, *quam vulgo fit, mendicantibus esset prospiciendum, & occasio laborandi præbenda,*

quod forsitan commode fieri posset, si aliqua species servitutis reduceretur, iique publicis operibus adhiberentur, liberaliter tractarentur & proletariorum civium loco haberentur. Refert sese quoque ad hunc coërcitionis modum Imperii ordinatio politica d. A. 1577. rubr. von Bettlern in verb. So darüber solche starcke Bettler befunden / sollen dieselbige vermöge der Rechten / oder sonsten gebührlich gestraffe werden / andern zum abscheu vnd Exempel. Decretum huic haud ab simile, commemorat Augustus Thuanus lib. 3. histor. ad ann. 1547. Promulgatum fuisse à Rege Galliaë Henrico II. Nec non ipsius continuator testatur p. 318. Ludovicum XII. A. 1612. idem sanxisse. Sic quoque ordines Hollandiaë Edicto A. 1596. promulgato sanxerunt, ut si quis absque indultu prætoris vel officialis mendicaverit, si validus sit, primum carcere, & virgis, nec non interdictione provinciaë, postea virgis, stigmate, exilio coërceatur; si invalidus, primum carcere, sine virgis, de hinc virgis, stigmate & exilio puniatur.

XV.

Injustè tunc Validi mendicantes conqueruntur, se nullam materiem laborandi invenire posse, cum nullus ferè Princeps, nulla Respubl. reperiat, quæ non publica quadam opera exstruat. Sic in Regiis aliisque Electoralibus fortalitiis condemnantur homines ad opera publica, vulgo dicuntur, Schaffen. In Electorali Dresdâ, zum Steinschneiden. Argentorati zum Schellenwerck. Alium coërcendi modum novissimè invenit Belgium, ubi in unaquaque ferè civitate ergasteria publica, seu domus disciplinares vulgò Zucht, Spinn, Kaspel, Häuser / constituere. Imitantur illud plurima Hanseatica Emporia, ubi in ergasteria otiosi, prodigi, mali & vagi nec non mendici validi culpatae

patae

§(29) §

patæ conversationis, & desperatæ poenè emendationis homines cujusvis ætatis & sexus detruduntur, & ad labores cujusque ingenio, ætati, & viribus convenientes arctantur, ita ut si debitum laboris pensum præfixo tempore non perficiant, non solum cibariorum tenuitate, verum etiam fustibus, virgis & corporis cruciatu ad id compellantur. Hoc enim modo sublato otio, omnium malorum fomite, non minus flagitiorum radices circumciduntur, quàm petulantia fibræ evelluntur. Quare non prius ejusmodi farina homines exinde dimitti solent, quam signa emendationis vitæ exhibeant, & unde honestè vivere possint, addiscant, ut inter alia *Theod. Reinking. in tract. d. R. S. & E. lib. 2. class. 1. c. 7. n. 3. & 4.* differit. Adde de his quoque *Zorer. qu. 18. num. 4085. & sequ. part. 2.* Wie gegen den Bettlern / Müßiggängern / Faulenkern / vnd die nicht arbeiten mögen & num. 4089. inquit : Es ist nicht genug / wann die Gassen-Bettler abvnd fortgeschaffet werden / w denen nicht zugleich eine Gelegenheit zur Arbeit gemachet oder verschaffet wird / als daß sie mit oder ohne angelegte Sprinnger vnd Eisen an gemeinen Gebäuen arbeiten / die Gräben / Weg vnd Gassen einer Statt vnd Gemein raumen vnd säubern müssen.

XVI.

Et uti in omnibus delictis sic quoque in hoc gradus poenatum observandi sunt : mitius enim uti ex præcedentibus audivimus puniantur oportet ignavia solummodo sectatores, gravius autem morbos simulantes, literisque ac sigillis falsis utentes. Quam poenæ differentiam observat *Churs Pfalz Lands-Ordn. sub tit Bettler vnd Landstreicher fol. 22. S.* wie dann auch die 2c. verbis. welche ihre Brieffe / dieweil die gemeiniglich falsch / vnd die einander verkauffen zu pfe-

D iij.

gen/

gen / vnd dann ihre Schäden / so zum mehrertheil betriegs-
 lich / auch ihre Kleider / darinn sie etwan verdächtige vnd ge-
 fährliche Brieffe oder anders / auch bißweilen mehr Gelds ver-
 nehmet haben / dann ihnen vonnöthen / mit fleiß besichtigen vnd
 durchsuchen / vnd da einiger falsch oder betrug befunden / sie
 durch den Nachrichter mit Ruthen zum Land hinaus strei-
 chen lassen / oder nach befindung mit grösserer Straff abfers-
 tigen / 2c. Hinc, quamvis in Jure de poena, quâ tales im-
 postores affici debeant, non satis constat, poena quoque
 falsi arbitraria sit l. 27. ff. ad L. Corn. de fals. mendicantes fal-
 sarios, qui literis ac sigillis alienis abutentes casum fortui-
 tum incendii & ruinæ fingunt, vulnera aut defectus naturæ si-
 mulant, cum membra habeant sana, meritò poena fustiga-
 tionis ac relegationis perpetuæ teneri, nullus ambigo. Ac
 licet falsarii non essent, optimo tamen jure ceu stelliones
 ac impostores fustigatione ac relegatione plecterentur. *Petr.
 Heig. p. 2. qu. 27. n. 26.* quem morem pronunciandi obser-
 vari de jure Saxon. testatur *Carpz. in part. 2. crim. qu. 93. d.
 fals. crim.* referendo ibi nonnulla præjudicia. Et tantum quo-
 que de coërcitione: pergam nunc ad

C A P U T III.

Quænam mendicitas & quâ ratione in Republica toleranda.

Aphorism. 1.

HActenus mendicitatem illicitam, ejusque coërcitionem
 vidimus: nunc convertemus nos quoque ad veros
 egentium candidatos, qui vitio corporis affliguntur, & mor-
 bo

§ (31) §

bo laborant diuturno, decrepiti, vel absque culpa fortuitoque casu bonis everfi sunt, quos non modo tolerare, sed & communibus eleemosynis sustentare suadet æquitas pariter & charitas christiana. *Lath. cap. 19. n. 35. Reinh. König in theatr. polit. part. 2. cap. 10. Frider. Balduin. de casibus conscient. lib. 4. cap. 17. cas. 9.*

II.

Negari quidem haud potest tam legem divinam; quam leges ac constitutiones multorum principum ac Rerumpubl. prohibere mendicitatem; De qua autem mendicitate & de quibus mendicantibus intelligendæ sint hæ prohibitiones, supra ostensum est. Habes ubiq; veros vel falsos, his si aliquid dabis, tene illud *Plauti in Trinummo*:

*De mendico malè meretur, qui ei dat, quod edat aut bibat:
Nam & illud, quod dat, perdit, et illi producit vitam ad miseriam.*

Illis ut des, conscientia tua tibi dictitabit. *Frangere esurienti panem tuum. Esai. 58. vers. 7. Nec beneficentiæ & communionis obliviscitor Hebr. 13. v. 10. Nisi, qui proximo opera misericordiæ negas, tibi omnem Dei dilectionem denegari I. Joh. 3. vers. 27. Jacob. 2. vers. 15. & propter intermissam eleemosynam in novissima die in ignem æternum te missum iri velis. Matth. 25.*

III.

Quâ ratione quidam mendicitatem dicere solent, aliam licitam, aliam illicitam, *D. Thom. 22. qu. 187. art. 5. arg. d. l. un. C. de valid. mend.* Unde duo mendicantium genera promanant. Alii enim aut ætate, aut corporis infirmitate impediti manuum labores tractare nequeunt, ac propterea justâ necessitate ad colligendas eleemosynas adi-
gun-

guntur. Alii vero validis adhuc lacertis instructi, sed ignavia ac socordiae morbo laborantes, mendicando sibi victum quærere malunt, quam ex laboribus manuum suarum se sustentare. *Fritsch. d. t. c. 4. n. 9.* Hos posteriores Lectius jurisconsultus ex Ecclesiaste graphicè describit: c. 2.

*En sedet ignavus manibus per mutua nexis,
Pigritia donec merces accedat egestas:
Præstat enim palmis inquit palma una duabus,
Unica cui requies, gemina quibus anxia cura.*

De quibus laudabiliter disponit Chur-Pfalz Land-Recht in der Almosen-Ordnung Tit. 3. §. Damit nun in der Gemein- de Gottes / *re. circa finem*: Da aber einer arbeiten könnte / vnd auß faulheit nicht wolte / so saget Gottes Wort: Wer nicht arbeitet / der soll auch nicht essen.

I V.

Proinde adduci nequeo, ut in sententiam sæpe citati Dn. Camerarii eam, qui sentit charitatem & beneficentiam erga omnes & singulos mendicantes promiscue absque delectu exercendam esse, nec respiciendum, qui d ex se ipsis mereantur homines. *Op. Suc. l. c. 74.* Sic enim quilibet ignavus egenus reperiret ignaviæ suæ sustentationem, quæ tamen nullo modo fovenda est, cum sit κακουργίας ἀρχή. Itaque probè inquirendum in mendicantes verè pauperes, miseros ac debiles, qui aliter victum habere nequeunt, & ignavos ac validos, qui alimenta necessaria sibi acquirere possent, si vellent. Illis sustentatio & eleemosynæ justè præbentur, hi meritò expelluntur.

V. Sed

Sed non omnes validos hîc intelligo. Reperies quippe interdum mendicantes, qui pro suâ nobilitate clàm & occultè stipem petunt, cum palàm erubescant, juxta illud *Matthæi cap. 8. Fodere non valeo, & mendicare erubesco*: sicut constitutionem *l.unic. d.valid. mendic.* explicant *Rebuff. n. 9. Job. à Platea n. 2. Tholosan. d. l.* Cessant enim in his rationes illæ & causæ, quibus validi mendicantes rejiciuntur. Confer verba magni nominis Theologi *in aureo comment. ad Genes. cap. 43. sic sonantia*: Die jenigen / so anderer Leute milden Almosen recht wol bedürfften / werden offte ihrer selbst eygenen blödigkeit halber auffgehalten vnd abgeschröcket / daß sie sich scheuen / die Gemeinde vnd sonst Gottselige Leute vmb Hülffe vnd Steuer zu bitten / sie schweigen aber still / vnd fressen ihren Armuth / damit sie beschwäret sind / in sich / lauffen nicht umbher im Land / sondern leiden ihren Armuth / Jammer vnd Elend mit Gedult / wiewol sie offtmals das Brot nicht haben zu essen / diese solte man ja fürnehmlich für andern ernehren vnd unterhalten / *re. videas quoque Chur-Pf. Almosen-Ordn. Tit. 5. fol. 14. §. welches denn die verordneten / re.*

VI.

Et quamvis supra ex adductis constitutionibus audiverim⁹, quamlibet rempublicam, aut civitatem suos solummodo pauperes alere teneri, & peregrinos repellere, charitas tamen christiana læderetur, si omnes neglectâ personarum & indigentia ratione sine ullo subsidio aut solatio de nobis recedere paterentur. Constitutiones illæ de eo mendicantium genere sunt accipiendæ, qui tanquam vagabundi circulatores omnes provincias ac civitates pervagari solent, & qui eleemosynarum collectionem ut artem licitam profitentur, quique citra necessitatem civitate vel Magistratu, ipsis de victu prospicere volente, relicto solum vertere, atque stipe ostiatim collectâ otiosè

E

vivere

vivere malunt, Hi sanè remittendi, & ut in terrâ patriâ suam
quærerent victum admonendi sunt. Longè autem alia eorum
est ratio, quos prædurum necessitatis telum exules reddidit &
extorres, ac ad flebile mendicitatis adiutorium, ut in simili lo-
quitur Justinianus in *l. penult. C. de his qui bon. ced.* venire iussit.
Necessitas enim ingens est telum, nulli subiectum legi, sed ipsa
interdum legem faciens. *can. remissionem. vers. sed notandum. l.*
qu. 1. can. sicut can. quando. de consecrat. dist. 1. & facit licitum,
quod alias & per se est illicitum. *arg. can. si ulla XIII. q. 8. nec*
iure divino nec humano necessitati lex ferri potest. *Gail. lib. 1.*
observ. 102. n. 6. & sequ. Wesemb. Consil. 40. n. 28.

VII.

Non facilè quoque cuilibet mendico diplomate vel at-
testationibus carenti, nihilominus de miserâ, debilitate ac in-
digentia conquerenti fides habenda, cùm plus quis possit finge-
re, quam sit credibile; Attamen si indubitata testium fide in-
nixi probabilem diplomatis vel denegati, vel amissi, vel non
petiti rationem mendicantes adferre queant, cùm regulariter
testes non minorem fidem mereantur, quàm instrumenta. *arg.*
l. ult. C. de probat. & aliàs quælibet causa etiam iniusta & be-
stialis à dolo & pœna excuset *l. 12. §. 3. de liber. caus. Matth. Ber-*
lich. part. 1. concl. 21. n. 100. quin etiam res favorabilis & pia,
Tiraqu. de privil. pie caus. in pœfat. & ocularis inspectio cor-
poris confirmat infirmitatem ac debilitatem, ut tanquam
notoria ulteriori non indigeant probatione, *l. 135. d. R. I.* Ju-
dex veluti viva vox juris & *δίκαιον ἐπιφύχον* ex æquitate illos elec-
mosynario dignos judicet subsidio.

VIII.

Cùm Reipubl. quoque maximè intersit mendicantium
atq; otiosorum hominum numerum decrescere potiùs, quàm
augeri, hinc Magistratui maxima cura habenda est, ne illos, qui
hodiè mendicitatem tanquam artem licitam profitentur, fami-
liamque

liamque famelicam sæpe satis numerosam, uxores ac liberos alere, eorumque ministerio atque opera ad corradendam stipem turpiter abuti solent, in Republica aut civitate subsistere permittat; aliàs hisce hominibus occasio otiandi, divagandi, mentiendi ac furandi pessimo exemplò præberetur. Et ex illa nimia licentia provenit, uti quotidie videmus, inexplebilis mendicorum cupiditas, qui modicò non contenti vel murmurant, vel quandoque mala quæque hominibus impiè imprecantur, pinguioribus eleemosynis semper inhiantes, secundum illud vulgare:

Πτωχῶ πῆρα ἔ πίμπλαται

Πτωχῶ αὐλαὶ αἰεὶ κεναί.

Mendici pera non impletur:

Mendicorum loculi semper sunt inanes:

Der Bettel-Sack ist Bodensloß.

Malitiosos etiam quosdam adeò reprehendes, qui ob annonæ abundantiam pro obolo panem inviti accipientes, in Deum ac homines injurii, vel canibus ac suis eum projiciunt, vel dantibus cum murmure restituant. *Fritsch cap. 3. n. 98.*

IX.

Igitur, antequam publica eleemosynarum collectio mendicis in civitate concedatur, tria præcedant necesse est. (1.) Inquisitio in mendicantium personas, an debiles, invalidi, pauperes & eleemosynarum largitione digni. (2.) Testimonii publici de vitâ, moribus, miseria & paupertate mendicantis oblatio. (3.) Licentiæ stipem colligendi à Magistratu facta impetratio. Quomodo inquisitio fieri debeat supra dictum *cap. 1. Aph. 22. 23.* Et sine testimoniis fide dignis mendicantibus licentiam in civitate mendicandi concedere, uti hoc per se satis indecorum est, quod mendici cum perâ & sacco omnes civitatum angulos, & plateas perreptent. Quod non solum aliæ multæ constitutiones, quam *Chur-Pfalz Land. R.* expresse prohibet. *tit. 17.*

E ij

vom

vom betteln in gemein/ fol. 22. Vnd nachdem biß anhero das betteln mit grosser vnordnung vnd beschwärmus bey vielen eingerissen/ vnd dann die Allmosen-Pfleger die rechte Haus-Armen nach jedes Nothdurfft sollen versorgen/ so sollen obgedachte Allmosen-Pfleger denselbigen ernstlich einbinden/ für sich vnd ihre Kinder der des bettelns vor den Häusern/ angesehen ein jedes Hausgefäß vorhin sein gebührnus reichet/ müßig zu gehen/ vnd welche sich über solch verbott des bettelns nochmalen vnter stehen würden/ sollen der Obrigkeit jedes Orts/ die alsdann deswegen gebührliches einsehen fürzunehmen/ angezeigt werden: Ita, quia cum injuria civium ac incolarum fieret, non facile admittendum. Sine impetrata licentia nullis publice stipem colligere licet: à quonam autem Magistratu hæc impetranda, loci observantia docebit. Parum solliciti hîc erimus, utrum hoc jus competat seculari, an vero ecclesiastico Magistratui, cum per Palatinatum nostrum proprios pauperum inspectores habeamus constitutos, quos vocant Allmosen-Pfleger/ quibus incumbit, ut pauperibus justè ex ærario ad id destinato prospiciant. Nunc ad

C A P U T I V.

Quænam remedia, quibus paupertati subveniatur.

Aphorism. I.

UT boni medici officium est non solum in morbum & causas ipsius inquirere, verùm etiam ægtotis pharmaca sana adhibere: Sic & idem in reipubl. moderatorem cadere nullus dubito, quem non minus incrementa & damna civium, quam remedia, quibus res eorum collapsas erigat, nosse decet. Et ne quis me ipsum redarguat, pertractatâ jam mendicitate & quæ
mala

malâ ex inde proveniant, operæ pretium judico nonnulla remedia, quibus veræ paupertati subveniendum esset, breviter saltem delibare. Publicè enim intèrest rectè pauperum, sine quibus respublica nulla est, ac personarum miserabilium curam suscipi, ne querelis ullus relinquatur locus.

I I.

Quo igitur veri pauperes rectè cognoscantur antequam de ipsorum alimentis certi quid statuatur, cum non omnes uno eodemq; modo alendi sint; proportio quippe habenda secundum egenorum varia genera, necessarium ac utile est aliquo modo paupertatis eorum causas etiam cognovisse. Et quibusdam causa est vel sua, vel majorum suorum ignavia; aliis vita flagitiosa; nonnullos impellunt morbi, & defectus corporales; Alios perdidit casus quidam tristis fortuitus.

I I I.

Isti qui propria culpa vel potando, ludendo, luxuriando ad paupertatem redacti bona sua perdidere, nullâ ferè commiseratione digni sunt, sed potius debitis pœnis excipi debent. In quorum ordine sunt vulgati isti Bancæruptores, fraudulentissimi ac malitiosissimi eversores, qui foro cesserunt, clausâ tabernâ, quam in foro publico habebant. *l. 7. §. 2. ff. deposit. l. ult. d. Curat. bon. dand.* & pessime decoxerunt. Hi culposi decoctores olim multum exosierant, & antiqua etiam lege XII. tabul. gravi pœna plectebantur, ac ponderibus quindecim ponderum vinciebantur. *Cell. lib. 20. cap. 1. Menoch arbitr. lib. 1. qu. 90. n. 14. & sequ.* ubi etiam subdit, quod dabantur dilacerandi creditoribus & gravissima infamiæ nota afficiebantur. *Bald. cons. 400. lib. 5.* Ac omni privilegio privabantur, iustibusque plumbatarum illos subiiciendos esse, disponitur *in l. 40. C. de decurion.* Apud Muscovitas more receptum esse scribit *Guagnin. in descript. Moscov. c. 4.* quod omnes ejusmodi decoctores, in locum cer-

*Qui ma-
litia.*

tum & publicum ad id ordinatum duci ubique à servis prætorianis, flagris, baculisque per suras & crura pedum graviter, absque ulla misericordia cædi soleant, usque dum creditoribus satisfiat, quod si solvendo non fuerint, tunc verberibus multoties exagitati, creditoribus secundum valorem debiti servire cogantur. Hujus farinae homines non merentur ullam misericordiam, sed optimo jure in carcerem coniiciuntur, uti quibusdam in locis fieri novimus, & panis ater cum aqua ad vitam sustinendam porrigitur, eleemosynæ, quas in illo statu emendicando congestere, distribuuntur inter creditores, nec prius ad libertatem permittuntur, nisi tali modo debita creditoribus persolverunt.

17.

Qui casu.

Casu fortuito fiunt pauperes, qui incendio, naufragio, incurso hostium, ac latrocinio res bonaque perdiderunt. His hodie tanquam commiseratione non indignis subvenitur ratione damni vel ex ærario publico vel ex concessis collectis. Prævalet autem necessitas publica totius universitatis incendium, vel invasionem & deprædationem hostilem passæ, cui præ aliis succurrendum est. Cumque modus colligendi stipem apud omnes civitates ac universitates uniformis haud sit: quibusdam enim in locis ipsimet mendicantes, vel quidam ex iis, aut etiam certi cives ad hoc officium deputati ostiatim eleemosynas colligunt: alibi verò pelves ponuntur præ foribus templi, in quas munus cujusque iniicitur; & qui sunt alii modi. Magistratui sane hæc in re incumbit, modum colligendi ita disponere, ne à more consueto recedatur, quia quæ moris sunt maximoperè observari debent *l. 31. §. 20. d. edilit. edict.* & consuetudo loci cujusque in omnibus est attendenda. *l. 1. §. ult. ff. d. ventr. insp. l. 50. §. ult. ff. de Legat. 1.* Secundum *Chur-Pfalz Almosen-Ordn.* intro-

introducitur etiam alius modus, quo hisce hominibus succurri debeat, cum *tit. 5. wie den rechten Haus-Armen / & fol. 13. sic ordinatum inveniam.* Da aber einer auß Leibes-Schwachheit / Unfall / Mißwachs / Krieg / Brand / Alter / viele der Kinder / vnd was dergleichen mehr redliche Ursachen in dieser gebrechlichen Welt fürgehen / in Armuth gerathen / vnd vermögliche Freundschaft hätte / sollen dieselbige ihre Verwandten solche dem Allmosen nicht auffladen / sondern selbst zu vnterhalten schuldig seyn / wie dann die verordnete Allmosen-Pfleger oder Eltesten deswegen mit der Freundschaft handeln / vnd sie dahin vermahnem / auch die Obrigkeit jedes Orts sie / wo noth / darzu halten soll.

V.

Morbosi pauperes sunt qui tanta infirmitate corporis ac membrorum debilitate laborant, ut nullomodo victum *Qui morbo.* & amictum sibi necessarium acquirere in vita possint. Horum cura habeatur oportet in prochotrophis vel in hospitalibus Armen-Häuser / Hospitäl vnd Elende Herbergen / quorum foundationem rem antiquissimam esse, historiarum monumenta docent. Quoad Christianos, de eorum prima fundatione, ita differit *Joh. Bodinus, de Republ. 1. cap. 1. Nihil, ait, antiquius ii habuerunt, qui prima Reipubl. fundamenta jecerunt, quam ut Christiani servi assidue manumitterentur, ac plerique libertatis spe proposita Christiani fierent. Inde servorum manumissiones apud Episcopos in Ecclesia facta. Ex quo secuta est Constantini M. in principatu, tanta tenuium ac egentium multitudo, quibus nihil præter libertatem relictum erat, quippe nullas artes didicerunt, ut nulla re gravius civitates premerentur, inde Xenodochia, Brephotrophia, Gerontocomia, Nosocomia antea penitus ignota, Christianorum pontificum rogatione à Principibus fundari & constitui cæperunt. tot. tit. C. de*

C. de Episc. & cler. Successu temporum auctis Christianorum opibus, illi laudabilem pietatis fervorem in extruendis ac dotandis Hospitalibus certatim ostendere, quemadmodum adhuc hodie in multis Christianorum Principum Regnis, Principatibus ac Rebuspubl. videre licet. Quanta cura horum, locorum habenda patet ex Reformat. polit. d. A. 1530. tit. 34. §. 2. & ex Reformation. polit. d. A. 1548 tit. 26. §. item 2. item ex Thur-Pfalz Almosen-Ordnung. Multis in locis autem, bona Hospitalium male curari ac administrari, proh dolor! experientia saepius docemur. Reditus ac bona eorum distrahuntur ac dissipantur, ut ubi olim decem, hodie vix duo aut tres homines ex iis sustentari possint. Hinc laudabile in Thur-Pfalz Almosen-Ordn. constitutum est Tit. 2. §. dieweil aber/2c. ut cura administrationis Hospitalium habeatur à viris piis, conscientiosis, fidelibus, & bonæ famæ, rei que œconomicae peritis ac industriis.

V I.

Dantur adhuc alia Hospitalium genera, veluti *Orphanotrophia*, in quibus pupilli, parentibus ac facultatibus destituti educantur l. 32. C. de Episc. & cler. l. 17. C. d. ff. Eccl. German. *Weysens Häuser*; *Brephotrophia*, quæ alumnos habent infantes, præsertim exposititios. l. 19. & l. 22. C. d. ff. eccl. Germ. *Findel Häuser* / quæ Norimbergæ, Hamburgi, Amstelodami & alibi habentur. *Nosocomia* quæ & in specie *Leprosaria*, *Lazareth Häuser* / *Siech Häuser* / *Pest Häuser* appellantur, quæ pro ægrotis leprâ, peste vel aliis morbis cum primis contagiosis laborantibus, extructa. *Gerontocomia* in quæ senes, plerumque decrepiti alte verlebte Leute recipiuntur l. 16. & l. 18. C. d. ff. Eccl. *Xenodochia*, à ξένοι i. e. peregrinis, ita dicta quæ vulgariter Hospitalia vocantur, quæ advenas, ægrotos, debiles, invalidos, qui sibi ipsis per

per

per laborem de alimentis prospicere nequeunt, hospitio excipiunt *d. l. 22. C. d. SS. Eccl. Reinh. König in Theatr. pol. part. 2. c. 10. n. 23.* sunt & hospitalia, quæ militibus v.g. in bello contra Turcam pro patriâ vulneratis ac debilitatis constituuntur, quæ *strategocomia* dicere possumus. **Soldaten-Hospitale.** De quibus *Besold. tr. de præmiis. cap. 1. n. 129. Zuvinger. Theatr. vol. 18. fol. 2740.* qualia veneti instituere, & in Germaniâ nostrâ sæpe de fundandis iis actum fuit. Quorum sanè fundatio tam necessaria, quàm pia est, ut tandem milites de gratia speciali moriantur in Hospitali, ut loquitur *Nevizanus l. 2. n. 155.* Aliis hospitalium distinctionibus hic supersedemus, quia brevitati studere animus est.

VII.

Unicum adhuc quod *Aph. 8. cap. 1.* de subvenienda Scholarium paupertate promisi, addam, ne & hi omni remedio destituti conquerantur. Cùm igitur Scholares non tantum alimentis indigeant, verum etiam varios & magnos sumptus in solvendis præceptorum honorariis, comparandis libris, conducendis Musæis, aliisque necessariis impendere cogantur, *Auth. Frider. de Scholarium privilegiis subtit. C. ne filius pro patre, verb. amore scientia de divitibus pauperes facti.* Cum, licet secundum mentem Philosophorum regulariter non detur vel inveniatur in rerum naturâ vacuum, illud tamen in crumenis studiosorum sæpius invenias. Stipendia constitui debent, non tantum ad victum & amictum sufficientia, verum etiam ad alia necessaria, quæ studiorum ratio exigit. Si vero stipendia nimis tenuia sunt, & Scholares aliud subsidium ex patrimonio non habent, exiguos sanè aut planè nullos in studiis progressus, teste experientia, facere possunt.

sunt, cum tempora quotidie peius se habeant, & stipendia, quae ante seculum constituta sunt, hodie exigua habeantur, ut hodiernis temporibus, crescente indies annonae caritate, se exinde Studiosi in Academiis exhibere non possint. *Fritschius in tract. suo de stipend. cap. 6. ab init.* Hocce remedio optimè egenis Scholaribus occurrì potest, ne opus habeant Regiones ac Provincias mendicando pervagari. Insignis ac palmaria laus tribuenda est munificentiae quorundam Principum ac Statuum Imperii, qui pacatis ubique patriis provinciis restaurarunt non tantum beneficia Academiis collocata, verum etiam in splendide exstructis collegiis strennis literarum cultoribus certâ stipendiorum largitate prospiciunt, quin & nonnullos in peregrinis locis ad studia ulterius promovenda sumptibus haud exiguis clementissimè sustentant.

VIII.

Etenim, cum, uti communiter dicitur, non ex quovis ligno licet pulchro & bene exasciato fiat Mercurius, omninò non tam generis, cum saepe magna & egregia ingenia in occulto lateant, quam bonae indolis, studiorum aviditatis, pietatis ac morum elegantiae ratio habenda, & ingeniorum qualitas, quid humeri valeant, quidq; ferre recusent, examinanda est. Vigilent itaque hanc in re Moecenates ac studiorum Patroni, diligenterq; curent, ne clanculariae sollicitationes, favoris captationes, & emendicata executorum, quibus facultas stipendia distribuendi commissa, suffragia praevaleant, aliàs nec justus ingeniorum delectus, nec fortis paupertinae ratio, nec exacta probitatis & morum cura haberetur. Pauper quippe hodie ubique jacet, dum nobiliorum, ditiorum, amicorum & Euclionum filii ad studia saepe non magis quàm ὄνος πρὸς λύραν idonei, eleemosynas haec turpissimo,

piissimo more ac modo plerumque præripiunt, quas in Aca-
demiis otiosè ac luxuriosè viventes nullâ vel satis exiguâ spe
eruditionis adquisitæ relictâ pessime abliguriunt ac decoquunt.
Eritschius ad l. un. c. 10. n. 25. Deinde quoque necesse est, ut tem-
poris ratio attendatur, ut ad tempus justum & sufficiens stipen-
dium constituatur, neque enim intra biennale aut triennale
spatium studiorum cursus absolvi potest. Quiquennium ad
minimum plurimi, sufficere volunt; multum faciet, si inge-
nium & industria stipendiarii, aliaque adminicula, fidelis ni-
mirum informatio accedat.

IX.

Et tantum quoque de paupertatis remediis, quibus
etiam finio hanc Disputationem. Non diffiteor mihi
hic obventurum, quod cæteris, licet eruditioribus, ut tot
censores, quot lectores, paratos inveniam; Justos laudo,
injustos culpo. Aliis stylus, aliis connexio minimè arride-
bit. Sed sciant, ambitiosum titulum huic scripto obtendere, atq;
faciem meam fuce oblinire nolui. Tractando hanc mate-
riam vestigiis Doctissimorum Consultorum inhæsi: melius
enim judicavi me juvenem illorum opiniones sequi, quàm
nova absurda palinodiam merentia statuere. Et cum nihil
dicatur, quod non sit dictum prius, ex aliis mihi necessa-
ria collegi, nonnulla etiam ipse addidi. Cuilibet non in-
cognitum est, humanum intellectum tantum hodie sibi ar-
rogare, ut nec divinis operibus maledica lingua pareat:
nec ullam tam modestam felicitatem reperiri, quæ malignita-
tis, invidiæ, & calumniæ dentes evitare possit. Nec ego
ero primus, nec ultimus, qui omnibus placeat. Simus
ut quimus, quando ut volumus, non licet: & cum qui-
libet sanioris judicii plus ætate de me non postulet, corro-
boratâ

boratâ illâ graviora speret, hîc saltem conatum laudet ro-
go. Cordata Leuenclavii consolatione telam jam dedu-
can. :

Invideat, qui non vidit.

Invideat, qui vidit, & non pervidit,

Nec Momum metuo, nec Mimum!

C O R O L L A R I A.

I.

Immoderata adbibendi consuetudinis originem
esse Germanorum veterum hospitalitatem ac
convivia, firmiter credo.

2. Immoderatas adbibitiones criminibus ex-
traordinariis adnumero, & ebrietatem non mi-
nus cum periculo aliorum peccatorum conjun-
ctam, quam per se peccatum esse existimo.

3. Indignum est Nobilibus, mercaturam aut
artes mechanicas exercere.

4. Mutuans suo collusori pecuniam ad lu-
dendum, eam repetere non potest, neque in lusu
perditam tenetur quis solvere.

5. Testantis voluntas ex testamento imperfecto
& non solenni, observanda est in foro conscientiae.

6. Et fœmina, & surdi mutique legitimè ad
successionem feudi admittuntur.

7. Rusticus quoq; feudum dare potest.

F I N I S.